

כנס ארגון המרקידים לפתיחת שנת 2016

יקירי העמותה (הארגון)

אורלי באור

ליארה סלוצקי

צבי (טאצ'ו) הילמן

עם היו"ר החדש:
אילן סויסה

חברי המזכירות:
דב אורבך, אביטל אפרת,
אשר ויצמן, רפי כחולון, נורית מלמד,
שלמה ממן, יואב סידי, אייל עוזרי,
שלמה ערוסי, עליזה רוזן

סוף סוף
יש לארגון
עמותה!...

רוקדים

מגזין לריקודי עם ומחול

NIRKODA

ארגון המדריכים והיוצרים לריקודי עם
IFD Organization of
Instructors & Choreographers

גליון מס' 94 | ינואר 2016 | מחיר 30 ש"ח

3	ריקודי עם לעם ישראל ולעולם כולו דוד בן אשר
9	נורית הירש לביאה פישר
12	ריקוד החודש - נערי בים ביתו מרקו בן שמעון
14	תמר אליגור ז"ל ד"ר חיים קאופמן מאנגלית: טאצ'ו הילמן ונחמה הילמן, עריכה: יוסי אבוהב
21	החוויות של אלכס קורס לריקודי עם למדריכים ורוקדים מחו"ל בכרמיאל

ירון מישר

רות גודמן

דני עוזיאל

קוראים יקרים,

רוקדים נרקודה מס' 94 רואה אור תוך המעבר מ-2015 ל-2016. שני מאמרי כותרת בגיליון זה דנים במגמת ריקודי העם הישראליים בעבר ובהווה, ונותנים לנו הזדמנות לשקף את יתרונות השניים לדור הבא. במאמר של חיים קאופמן, "תמר אליגור ז"ל", אנו קוראים על החיים המרתקים של אחת המובילות והיוצרות החלוציות של ריקודי העם. תמר הונחתה על ידי רוח הציונות דאז שהביאה להקמתה של מדינת ישראל, רוח העדות השונות, ושירי ארץ ישראל היפה. בנוסף לריקודים שחיברה, תמר פעלה בתחום כל חייה, ואף שימשה מזכירה ראשית בשמונה השנים הראשונות של ארגון המדריכים. כתבה זו מחולקת לשניים, עם המשך בגיליון הבא.

מאמרו של דוד בן-אשר, "ריקודי עם לעם ישראל ולעולם כולו", הוא ראיון פרובוקטיבי עם גדי ביטון, הכח המניע של ריקודי עם עכשוויים. המאמר דן ברוחב ובפופולאריות של פעילויות הריקוד הישראלי כיום, על רקע התהיות העולות לגבי תנועת ריקודי העם הישראלי: איך אנו מגשרים בין שני עולמות אלו? איך אנחנו מאזנים בין רפרטואר הריקודים המתרבה לבין הריקודים הנפלאים מהעבר? העברת הריקודים באמצעות טכנולוגיה חדשנית והמספר הגדל והולך של מחנות, סופי-שבוע והשתלמויות ריקודים יוצר את הפלטפורמה לדרישה מתמדת למשהו חדש, דבר המתיש את אלה הרוקדים פעם-פעמיים בשבוע כמו גם את רקדני העבר המבקשים לחזור אל רחבת הריקודים.

במקביל ניכרת עלייה בפופולאריות של הרקדות נוסטלגיה המעודדות את רוקדי העבר לחזור אל ההרקדות. יותר ויותר מרקידים כוללים גם מגוון של ריקודים ישנים ברפרטואר השוטף שלהם. זו בהחלט מגמה חיובית המסייעת לאזן את הלחץ לריקודים חדשים עם הרצון לרקוד רפרטואר מוכר, מה שאכן יוצר קהילה אמיתית של רוקדי ריקודי עם.

במקום הלימוד המתמיד של ריקודים חדשים בסופי שבוע ובהרקדות, כדאי למרקידים ולמחברי הריקודים לאזן את הצגת הריקודים החדשים עם הצגה מחודשת של ריקודים אהובים ושכוחים - אלה שכבר אינם ברפרטואר, או כאלה שיש בהם משהו מיוחד מעבר למימד הזמן. דבר זה יסייע לפתח חלוקת רפרטואר ריקודים המשקפת שונות בסגנונות ריקוד העם הישראלי, הן העכשווי והן הקלאסי, וידבר אל כל הרוקדים על גווניו.

עוד בגיליון זה:

- מופע הפתיחה של פסטיבל כרמיאל 2015 הוקדש לנורית הירש. נורית הלחינה יותר מ-1600 מנגינות והרבה ריקודים מוצלחים חוברו למנגינותיה. על נורית ועבודתה הנהדרת - בגיליון שלפניכם.
- החוויה של אלכס - הפעם הקורס לריקודי עם למדריכים ורוקדים מחו"ל של פסטיבל כרמיאל.
- ריקוד החודש - ריקודו של מרקו בן שמעון "נערי בים ביתו".

קריאה והרקדות מהנות,

דני עוזיאל, רות גודמן, ירון מישר - עורכים

- מו"ל: "רוקדים-נרקודה", בשיתוף המכון לריקודי-עם (IDI), ארה"ב, יו"ר - בוב לוין
- עורכים: רות גודמן, ירון מישר, דני עוזיאל
- חברי מערכת: הוני גולדפיין, מלכה טישלר, בני לוי, יהודית פיקסלר, רות שנברג
- עריכה גרפית: אנה קדרי
- פילמים, לוחות ודפוס: הדפוס החדש, ראשון לציון
- המערכת: "רוקדים", רח' משה דיין 35/96, ת"א 67320; טל' 03-5620447
- פקס: 03-5613651, נייד: 052-5620447
- דוא"ל: rokdim@rokdim.co.il
- אתר רוקדים באינטרנט: <http://www.rokdim.co.il>

רוקדים
NIRKODA
גליון מס' 94 | ינואר 2016 | מחיר 30 ש"ח

כנס ארגון המרקידים לפתיחת שנת 2016

עם היו"ר החדש אילן סויסה

חברי המסוכרת: דב אורבך, אביטל אפרת, אסר רצמן, רפי כחלון, נורית מלמד, שלמה ממן, יובל כהן, אילן עוזרי, שלמה ערסל, עליזה רזן

סוף סוף יש לארגון עמותה!

דוד בן-אשר
צילומים:
דוד בן-אשר
ופרטי

ריקודי עם לעם ישראל ולעולם כולו

ראיון מיוחד עם גדי ביטון

היה זה נכון לומר שתנועת ריקודי העם בישראל, זה מספר שנים, מובלת (או נעצרת), צומחת (או צונחת), מתפתחת (או נסוגה), צוברת תאוצה (או צועדת במקום), עקב פעילותו של **גדי ביטון**. ריקודי העם מושכים, מלהיבים, מעוררים מחלוקות, פורצים קדימה או מקרטעים, אך ללא ספק מושפעים מאוד מאישיותו של איש אחד, הכוריאוגרף-

מדריך-מפיק - **גדי ביטון**.

אין רוקד ומרקיד בארץ שלא מכיר, ומוקיר את פועלו של גדי בתחום הזה, ביניהם מעריציו, לצד מבקריו, צאן מרעיתו מול מלעיזים למיניהם. מה שברור הוא שאיש לא מעז להתעלם מנוכחותו והשפעתו העצומה של **גדי ביטון** על כל הקורה בארץ (ובעולם) בטרנד הזה - "ריקודי העם" שלנו.

נפגשתי* עם **גדי ביטון** לשיחה מעמיקה, גלויה, מפוכחת, עם הרבה תובנות, וגם עם שאלות נוקבות בהיבטים שונים, שוודאי מעניינים את כל העוסקים, הנהנים, הרוקדים, על כל מגזריהם. הפגישה נערכת ב"מחול ישראלי" - משרדו השוקק חיים בגבעת שמואל - בו מתקיימות פגישות מרתוניות אחרות עם אנשים שמרחקים באו. משרד שכל כולו ריקוד. אפילו תחתיות התה שזורות ציורי רוקדים והוויטרינה גדושה בפרסים, תעודות, מוצגים המעידים על תוכן המקום.

ובכן, גדי, אתה המוביל והבעלים של שלושת החוגים-הרקדות הגדולים בארץ. עם רוקדים שבאומדן זהיר מונים כ-4000 פריקים שלך. איך אתה מרגיש כמוביל, כמתווה הדרך העכשווי, ככזה הנושא לא רק בכבוד והשפעה, אלא גם באחריות לכיוון של "לאן אנחנו הולכים"?

"תראה", משיב גדי, "אני מתייחס לשאלה שלך כמות שהיא כי אנשים מתייחסים אלי כן. זה כ-10 שנים כאילו

שמו עלי 'תיק על הגב', וככה גורמים לי להרגיש אחריות כבדה. אבל אני בסך הכל אדם פרטי, שעושה את עבודתו המקצועית. לא צריכים למדוד אותי כמייצג את הממסד. לא כל כך נוח לי המעמד הזה, שמצפים ממני להתנהג כממסד, כי אני לא. וכאשר שופטים אותי כך, רוצים שאתנהג כממסד וקולגות שלי גם רואים בזה תחרות. זה מגיע למצב שדורשים ממני, לכאורה, התנהגות מנהיגותית-ממסדית עם פעולה ממלכתית, ואז גם קורה שמנסים לטרפד כוונות ופעולות שלי".

אם כך אתה רואה את עצמך כאיש פרטי לגמרי בעניין הריקודים, או גם בעל תפקיד ציבורי ממלכתי?

"כאיש מקצוע אני מתייחס לפעילות הפרטית שלי בהתאם לחזון והאינטרסים האישיים. אני מנהל את ההרקדות עם החובה כלפי עצמי וכלפי הרוקדים בחוגים שלי. עם זאת, בעשור האחרון התחלתי ואני ממשיך לפעול עם אחריות לאומית, גם מתוך המעמד הבלתי רשמי שיצרת לי לעצמי כלפי ציבור הרוקדים וצבורים אחרים, אך זה ללא גושפנקא רשמית.

נכנסתי יותר ויותר למערכות קידום הנושא בארץ באופנים וכיוונים שונים. חשתי אכפתיות גדולה ורצון לקדם את הנושא בארץ. זה הגיע למצב ש-80% מזמני ומרצי מושקעים בהתנדבות בפרויקטים ורעיונות כלליים בתחום הזה ורק 20% מזמני אני מקדיש להרקדות שלי. זאת אני עושה למען טיפוחם והישרדותם של ריקודי העם בעתיד".

אז מה הייעוד, גדי?

"הייעוד שלי: שלא אהיה שייך לדור האחרון שירקיד את ריקודי העם שלנו"

כלומר?

"שהתנועה הנפלאה הזאת תמשיך גם אחרי, גם אחרי המרקידים הנאמנים בכל הארץ. כל התחום הזה כיום הוא בדומה למה שקורה בין מכולות וסופרמרקטים, חוגים גדולים שבולעים את החוגים הקטנים. המון חוגים קטנים נסגרים, נזנחים על ידי הרשויות והעוסקים בתרבות הזאת. ככה נסגרים חוגים בעיקר בפריפריה, ורוקדים עוברים לחוגים גדולים גם במרחקים. מתנסים סוגרים חוגים מקומיים בגלל

"חלום הבלהות שלי - שלא יהיו חוגים בארץ בעתיד. הצבתי לעצמי יעד - שלא נגיע למצב המשמים הזה"

גדי ביטון

בעיות תקציב וחוסר כדאיות, אני רואה חשיבות קריטית להמשך קיום החוגים הקטנים להישרדות התנועה שלנו. בנוסף לכך, אפשר לראות שהחוגים מתבגרים, מבחינת גיל הרוקדים. חלום הבלהות שלי - שלא יהיו חוגים בארץ בעתיד. הצבתי לעצמי יעד - שלא נגיע למצב המשמים הזה."

ומה אתה עושה למען מימוש היעד הזה?

"התחלתי לפעול ממש באינטנסיביות. כבר תקופה ארוכה אני מתחנן, דורש, תובע ממושרדי התרבות והחינוך לתמוך ולהכיר בנושא הזה כיעד חינוכי חשוב. נפגשתי עם חכ"ם, שרים, מועצת התרבות. מצאתי אוזן קשבת אצל שרת התרבות החדשה **מיירי רגב**. גם עם השרה הקודמת היה לי קשר טוב, והיא אפילו רקדה בביקור ממלכתי בחוג שלי בכפר-סבא, אך לא הצליחה בפועל לקדם כמעט שום דבר. השרה רגב כבר הצהירה על תמיכה רחבה בטיפוח ריקודי העם בארץ. לאחרונה ביקרה אצלי בחוג באוניברסיטת תל אביב ואף הצהירה בפני הרוקדים שבכוונתה להקים בקדנציה הנוכחית את השדולה למען ריקודי העם בכנסת. זו התקדמות עצומה. אני בקשר איתה ובכוונתי להיות פעיל ודומיננטי בשדולה כשתקום."

באופן מעשי מה יהיו הפעולות לקידום המתוכנן?

"ראשית - לשנות את תדמית ריקודי העם. שנית - לעבוד על כל שכבות החברה.... ילדים, נוער ומבוגרים. שלישית - בצבא... הגיע זמן שיהיו גם להקות מחול צבאיות לתת אופק לרקדני הלהקות, ושיעברו קורס מרקידים וגם ירקדו בבסיסי צה"ל. בכללי, להביא למודעות חיובית את התחום כדי שתהיה אופציה אצל אנשים לפעילות פנאי, מה שהיום לא קיים אצלם.

ועוד: הפניית רקדני להקות המחול בארץ לחוגים השבועיים, יצירת פורום מרקידים-כוריאוגרפים.

כל אלה ביוזמה ממלכתית תחת כנפי המדור במשרד התרבות. אתה יודע, עשינו משאל רחוב בשוק הכרמל. שאלנו מה הם יודעים על ריקודי עם בארץ. 8 מכל 10 לא יודעים ולא שמעו על זה כלום, 1 זוכר ששמע בעבר (צדיק כתמר וכזה), 1 מכיר אולי מישהו שרוקד או רקד פעם. זה מצב רע שדורש שינוי מהותי."

ואם כבר נגעת בעניין הנוער, מדוע בעצם כמעט לא רואים נוער בחוגי הריקודים. מה הסיבה לכך?

"במצאות של ימינו מוצאים את הנוער בבארים ובתכניות ריאליטי, במועדונים למיניהם, לא על פרקט הריקודים שלנו. יש מה לעשות. אתן לך דוגמה, שיר כמו בת 60 אשר עבר עיבוד חדשני - הבן שלי בגיל 10 זמזם אותו בהנאה. אם זמרים אהובים על הנוער והילדים, יבצעו את השירים של ריקודי העם, הילדים יאהבו, יזדהו, ואח"כ גם ירקדו. "ועוד: בתכניות ילדים בטלוויזיה כמו 'גאליס', לשלב פרק אחד, עלילתי, שיעסוק בריקודי עם. יש לזה אפקט עצום. וגם כחלק מקורסי מדצ"ם בתנועות הנוער לשלב ריקודי עם בתנועות הנוער כבעבר.

באשר למבוגרים יותר, הנה רעיון - שבוע ריקוד העם הישראלי, כמו שבוע הספר, כולם רוקדים בכיכרות. ובשבוע הזה כניסה חנים לכל החוגים, בעיקר למתחילים.

ובכלל חקרנו, כיצד אנשים מגיעים לחוגי מתחילים לראשונה, והופתענו לגלות שלא דרך מודעות פרסומת, ולא לוחות מודעות ועיתונים הביאו אותם. אלא בעיקר מפה לאוזן, חבר מביא חבר. אני סבור ששילוב של המדיה כמשנה תדמית של ריקודי העם יכול לשפר את התרחבות החוגים."

"צעד קדימה - רוקדים כמו פעם שרים כמו עכשיו", פרויקט מיוחד שזים גדי עם **מיכאל קירשנבאום**, שהרעיון מאחוריו הינו "חידוש שירי ריקודי עם בביצועים חדשים

גדי מראיין את מיירי רגב בהרקדה באוניברסיטה במפגשים לקראת הבחירות

עם לילך נמזר -
המוזה שלי

"מימין לשמאל: יונתן (הבכור), אלה (סנדוויץ'), אביתר (בן הזקונים), מיכל וגדי"

הזה. איך זה מסתדר עם מה שנאמר עד כה?

"אכן יש טענות כאלה מצד קהל שמתחלק ל-2 סוגים: א. רוקדים המעוניינים ששום דבר לא ישתנה ושהכול יישאר כפי שהיה... כעניין עקרוני (לדעתי גם בכל תחומי חייהם האחרים). ב. רוקדים אשר נמאס להם ללמוד ולזכור... דבר טבעי שקורה לאחר שנים של ריקוד. אבל מי שענינו בראשו רואה שהעולם השתנה לחלוטין. הכל מהר ועכשיו! אם אין גירויים חדשים האנשים משתעמ-מים. ככה זה בכל תחומי החיים. הנה שיר חדש מוגש לתחנות הרדיו כל יום, לא אחד, עשרות, מאות. אצלי לומדים ריקוד חדש אחד בשבועיים. יש 50 שבועות אפקטיביים בשנה כלומר אפשר לבחור כ-25 ריקודים חדשים בשנה. זה לא מעט אבל גם לא כל-כך הרבה".

בשנה האחרונה נוצרו כ-250 ריקודים חדשים. נלמדו בחוגים והופנמו אולי רק 30 בכל הארץ. מכאן שכ-220 ריקודים בכלל לא עלו לפרקט, הם נעלמו מיד עם רישומם בקטלוג הריקודים. אז מה כל העניין המנופח הזה?

"אין לי בעיה עם זה שיחברו 1,000 ריקודים בשנה, בכל מקרה ישנם 50 שבועות בשנה וילמדו בכל חוג כ-25 עד 30 ריקודים חדשים. נצטרך לברור יותר בקפדנות, אני בוחר את המוץ מתוך הבר, אלה שנראים לי ממש טובים".

גדי, אין זה סוד שברצותו יעלה, ברצותו יתעלם. הכוונה, שאתה, בכוחך ובגלל הפופולאריות של החוגים שלך, למעשה מכתוב את סגנון הריקודים, קובע איזה ריקודים יכנסו ל"פלייליסט" הארצי. כך גם איזה מחבר יזכה בפריבילגיה ללמד אצלך, וכך להבטיח תפוצת הריקוד שלו בארץ ובעולם. אז מה הקריטריונים שלך לתת את העדיפות לריקוד זה או אחר, למחבר זה או אחר?

"האמת היא שההעדפה שלי נובעת מהאהבה לשיר ולריקוד, וזה 95% ממערכת השיקולים. 5% אני נותן להעדפה אישית מטעמי חברות והערכה מקצועית. ולפי מה אני בוחר מה כן ללמד או לאפשר למחבר ללמד אצלי את הריקוד שלו? זה כבר עניין של סגנון. חשוב לי המגוון והטיימינג. שיר שהוא להיט ברדיו יש לו סיכוי גדול יותר.

ועיבודים ברוח התקופה". המטרה - להנגיש את השירים הישנים לדור הנוכחי, לצעירים. חברו לפרויקט אמנים רבים כמו: **שלומי שבת, מרגלית צנעני, סגיב כהן, אביהו מדינה, רוחמה רז, אביבה אבידן** ואפילו זמרת סינית **חה חוי**, ואחרים. במארז המפואר 42 שירי ריקודים של מיטב הכוריאוגרפים בביצועים מחודשים ובהם: ערב בא, לילה לילה, יד קטנה, ידיד נפש, אנשי הגשם, צלצולי פעמונים, בלדה למעיין, סתיו לבן, שני שושנים, ההר הירוק ועוד כמותם שירים ישנים בלבוש מרענן ומושך. **נדב ביטון** הוא המעבד המוסיקלי.

"לטעמי הפרויקט יכול היה להצליח הרבה יותר, אך היות והתקציב היה כל כך זעום נאלצנו להצטמצם בהפקה ולהיעזר בכמה טובות אישיות שעשו עבורי זמרים מוכרים שהסכימו לשיר בפרויקט".

רעיונות מצוינים, אבל איך גורמים לרעיונות הללו להפוך למציאות אצלנו?

"זה אתגר למשרד התרבות ולמערכת החינוך הממסדית. תראה, אני חוזר ואומר שנותנים מיליונים לאופרה, לתיאטר-ראות, ולגופי תרבות אליטיסטיים, אבל לא לריקודי העם המייצגים את התרבות הישראלית המקורית, שורשית וציונית שנוצרה פה בארץ. כמה אנשים באים לאופרה, שחס וחלילה אינני מזלזל בהם? אבל למה לא תומכים בריקודי עם שללא ספק יכולים לגעת ולמשוך בהרבה יותר אנשים. אז לפחות להקצות תקציבים גם לכך. שרת התרבות דיברה לאחרונה נגד התרבות הסקטוריאלית. אני חושב שהיא התכוונה למה שאמרתי כאן".

אופנתיות - סגנון חיינו

גדי, ברשותך נעבור לשאלות העולות בקרב השותפים הקבועים לחוגי הריקודים. כל הטרופ הזה של ריקוד חדש כל שבוע, המבול, האופנתיות המתחלפת תדיר בבחינת "השתמש וזרוק" "למד ושכח". אתה הרי במוקד הטרנד

מלמד ריקוד ב"קמפ בתנועה" באילת

עם אלה, הבת הרקדנית

יש בכל חוג גם אופציה לסגנון שונה כמו נוסטלגיה למשל, באולם נפרד. אני רואה עצמי כנציג של כל העם, לא שבו בתבניות 'אשכנזי' 'מזרחי'."

הטוחן שהפך לרקדן

גדי ביטון (50), בן הזקונים, היחיד שנולד בארץ מבין 9 אחים ואחיות שנולדו במרוקו. האב, **הרב אליהו ביטון**, רב, שוחט, מוהל, וסופר סת"ם בקהילת רבאט. האב עלה לארץ עם משפחתו באוניה וכאן סיים תואר בספרות ולשון. חינך דורות של תלמידים ביניהם **דוד לוי**, **זאב רווח** ועוד רבים. האם **רחל** הייתה מורה לצרפתית. כל האחים והאחיות עוסקים גם הם בתחום ההוראה על גווניה.

גדי נולד באשדוד למשפחתו החרדית. ונשלח לישיבה תיכונית יוקרתית בירושלים, במגמת עתיד של עליו בלימודי קודש. בגיל 16, לקראת חג הפסח, התקבל לעבודה בטחנת קמח במאה שערים, בשביל דמי כיס. תפקידו היה 'תפקיד החמור', להיקשר למוט ולסובב את אבני הרחיים לטחינת הקמח ("לקחו אותי כדי שאומר תוך כדי הטחינה 'לשם מצוות מצות' מה שחמור אמיתי מתקשה לעשות" מסביר גדי). בדרך לעבודה ראה גדי רוקדים ברחובות ונפשו יצאה. הוא הוריד את הכיפה, ובשכר עבודת הטחינה שקיבל, שילם למישהו שילמד אותו לרקוד. כאן התחיל הכל.

בצה"ל שרת בחיל אוויר כמפקד מעבדת מכ"ם מוטס. שם גם רקד בלהקת חיל האוויר. הוא נשלח מטעם החיל לקורס מדריכי ריקודי-עם כדי שירקיד ביחידה שלו. אחרי השחרור רקד בלהקת ראשל"צ ולמד טכנאות והנדסאות מחשבים, ובוה עבד שנים. בהמשך הזמן עבר לעיסוק מלא בתחום ריקודי העם, עד היום. בין עיסוקיו גדי הוא ראש תחום המחול באוניברסיטת ת"א, יועץ קורסים, נציג ריקודי העם באקו"ם ועוד פעילויות רבות, שחלקן מובא בכתבה זו. גדי נשוי ל**מיכל** ושניהם הורים ל**יונתן**, חייל זמר ופסנתרן בלהקה צבאית, **אלה** רקדנית ו**אביתר** בן שנה.

יש למשל להיטי קיץ, להיטי אביב, אכן ממש אופנתיות. אני חי בעולם שלנו, לא מתעלם מהמציאות. אבל יחד עם זאת, אם מישהו מחבר ריקוד לשיר ממש ישן, מה שנקרא ארץ ישראל היפה, שעדיין לא הפך לריקוד, זה מקבל עדיפות גדולה אצלי."

מאשימים אותך שאתה תופס בקשריך את השירים החדשים הטובים, שיהפכו להיטים במהרה?

"כל אחד יכול לבחור שיר כרצונו (כפוף לנוהלי הארגון). אני לדוגמה, 'חטפתי' את 'מתנות קטנות' וזכיתי, אחרים 'חוטפים' שירים טובים והופכים אותם ללהיטים."

המזרחיים שולטים בכיפה? מתוך כ-250 ריקודים הרשומים על שמך, אחוז גבוה מאד הם על שירים בסגנון ים תיכוני, המכונה אצלנו "מזרחי". האם זו מגמה מבחינתך?

"ראשית, תרשה לי להפתיע אותך... אני מזרחי, מזרחי גאה! אבל הרושם שמתקבל ממש לא נכון. אני שלבתי כבר מזמן את הרוק-נ-רול בריקודים שחיברתי, אחר-כך תחת ביקורת 'משועג', הכנסתי את שירי **שלמה ארצי**. ועוד הכנסתי סלסה, ועוד דברים חדשים. אני די נאמן למוסיקה משתנה. בחוגים שלי דווקא אין דגש על מזרחיים. יש שוני בסגנון לפי קבוצת הרוקדים. למשל באוניברסיטה, שם יש צעירים רבים, ההרקדה יותר ספורטיבית יותר קצבית. בכ"ס יותר ריקודים ישנים, בבית דני ריקודים ישנים עם ים תיכוניים. בכלל אני מאד ער ורגיש לתגובות הקהל. אני יכול להבחין מקצה האולם במישהו עם פרצוף עקום או מישהו שיוצא החוצה סתם באמצע, וזה עושה לי רע בלב. העיניים שלי כל הזמן ברחבה, אני מושפע מכל תגובה, זה מטלטל אותי. וגם, אין אצלי תכנון מוקדם, אני אפילו מפתיע את עצמי כל פעם מחדש ברפרטואר שאני שם בתוך הערב עצמו. זה לפי האנשים במקום, לפי התגובות, התחושה. ואל תשכח,

הפקות, יוזמות, פרויקטים, פרסים, חו"ל, חזון

בנוסף לשלוש ההרקדות הגדולות בארץ, ידיו של גדי עמוסות במימוש הרעיונות הנובעים מראשו הקודח: בהרקדות שלו הוא יוזם אירועים מיוחדים. לאחרונה קיים "תימניאדה" בבית דני עם כל הסממנים האתניים, של תלבושות תפאורה, מאכלים, וכמובן סגנון הריקוד התימני מלווה בזמר **ציון גולן**. מדי שנה מתקיימת המימונה בחוג בכפר סבא עם אפיריונים, מופלטות, שטיחים של חצי דונם, תלבושות, אווירה מרוקאית במיטבה. ועוד אירועי עדות וחגים כמיטב המסורת.

בסוף כל שנה מפיק גדי את "מצעד הריקודים השנתי" עם אמנים בשירה חיה. בהפקה זו בוחרים רוקדים מכל רחבי הארץ את הריקודים שהם הכי אוהבים מבין הריקודים שחברו במהלך השנה האחרונה, ב-3 קטגוריות: מעגל, זוגות ושורות. הבחירה נעשית על גבי טפסים מיוחדים המוזנים לתוכנת מחשב שנבנתה במיוחד למצעד זה. בתחילה מתקיימים מצעדי ביניים בהרקדות שונות ברחבי הארץ ולבסוף, בערב מיוחד, מתקיימת "הרקדת הגמר", בה מוצגים ונרקדים הריקודים הנבחרים בשקלול כל ההצבעות האזוריות, ולהרקה זו מוזמנים מחברי הריקודים והאמנים ששיריהם זכו במקומות הראשונים.

מזה שנתיים מקיים גדי את פסטיבל כפר-סבא אותו יזם בשם "רוקדים בלבן", עם להקות מחול ורוקדים מכל הארץ. הפסטיבל נמשך 3 ימים במגוון עצום של פעילויות, הרקדות ומופעים.

ב-2008, בספורטק ת"א, הרקיד גדי 10,000 רוקדים לשירתו של יהורם גאון. במסגרת זו הפעיל 600 זוגות באותו ריקוד ועל כך זכה להיכנס לספר השיאים של גינס, ולזכות בתעודה מיוחדת. גדי מבטיח לשבור את שיא גינס בהרקדה ב-2016.

אבל גולת הכותרת של הפעילות השנתית, הינה "קמפ בתנועה - פסטיבל ריקודי העם של ישראל" שהוא מקיים מדי שנה במשך 4 ימים באילת. השנה השתתפו בקמפ

עם הזמרת חה-חוי מסין חה חוי שרה בטכס הפתיחה באולימפיאדת ביגין, וחברתה

עם תעודת שיא גינס

כ-2,500 רוקדים שחוו הפנינג ענק של מופעים עם מיטב אמני ישראל, הרקדות, סדנאות ומסיבות. בקמפ זה רקדו גם 1,200 ילדי אילת בהפעלה מיוחדת.

אירוע נוסף הינו "פסטיבל 100% אמנות", בנמל תל אביב, בו הוא מפעיל שילוב של בעלי מוגבלויות. בשנה האחרונה הוביל גדי את הרקדת ההמונים בטכס הדלקת המשואות בהר הרצל, בחגיגות העצמאות.

ביה"ס להכשרת מדריכי ריקודי עם בניהולו מתקיים כבר שנים באוניברסיטת תל אביב ומוציא מתוכו מדריכים הפעילים במסגרות רבות בארץ. ההרקדות של גדי מאורגנות בצורה יוצאת דופן. לוח ענק של מידע און ליין מציג כל הזמן את שם הריקוד, המחבר, הזמר, תמונת המחבר והזמר ועוד מידע מעניין. קומת הקפה והתקרובת מאובזרת היטב לרבות רמזור המעדכן לגבי תחילת ריקודי הזוגות או המעגלים, לפי צבעי הרמזור.

אמנים רבים מוזמנים להופיע, לשיר ולהחיות באותנטיות את ההרקדות שלו. בין האמנים: **איל גולן, דקלון, סגיב כהן, יזהר כהן, אביהו מדינה, מיכה ביטון, יואב יצחק, דידי הררי, שלומי שבת, רמי קליינשטיין, שלמה ארצי, עידן רייכל, רוחמה רו, אורי פינגמן, יוני רועה, משה פרץ, כוורת, טיפקס, דודו אהרון, אנה ארנוב** - רשימה חלקית. ההרקדות מלוות בתזמורת חיה בנוסף למערכת הרגילה (שלעתים מפריזה בווליום).

בהרקדה שותפים עוזריו של גדי כמו **מירי אקוני, גיל אקרמן, אשר אושרי, יעל טויטו, רועי דיין** ועוד. בעבר עבדו והתחנכו אצלו **ירון בן שמחון, ירון כרמל, קובי מיכאלי, אלעד שטמר, הלה עמנואל, ערן ביטון, נורית גרינפלד** ואחרים אשר מאז יצאו לדרך עצמאית בהצלחה גדולה.

על הריקודי עם בתפוצות, מספר גדי:

"זמן רב אני מקדיש להפצת דבר ריקודי העם הישראליים בארצות רבות. ריקודי עם ישראלים נרקדים בארה"ב, אוסטרליה, יפן, אוסטרליה, סין, הונג קונג, טאיוואן, ברזיל, הולנד, צרפת, בלגיה, הונגריה, מרוקו ויש עוד. למשל בהונגריה

"כאיש מקצוע אני מתייחס לעניין הפרטי שלי בהתאם לאינטרסים שלי. אני מנהל את ההרקדות עם החובה כלפי עצמי וכלפי הרוקדים בחוגים שלי."

הוא מרקיד בפועל. השאר הם בעלי תעודה אבל לא חיים ממש לפני ולפנים את הבעיות האמיתיות בשטח. הם לא יכולים לקבל החלטות בעלות משקל. המרקידים הבכירים והפעילים התיישבו ולא רוצים בעצם להיבחר לפעילות בארגון, וזה רע. לגבי היו"ר, בניגוד לחברי המזכירות הוא דווקא צריך להיות אדם חיצוני ולא מרקיד, לא מתוכנן. איש ציבור מוכשר, בחצי משרה - מנכ"ל בשכר, נטול אינטרסים פרטיים. לידו, כאמור, אנשים מהשטח, פעילים אוטנטיים. אפשר לגייס לכך את המשאבים, גם מתוך החברים וגם בעזרת משרד התרבות."

יכולתו הוירטואוזית של גדי להביא בכל הרקדה, כל שבוע, מאות רוקדים אל אולמות ההרקדות שלו, בהחלט מעוררת התפעלות. באחת ההרקדות הופיעה להזמנתו של גדי, שרת התרבות הקודמת לימור לבנת. אחרי כמה ריקודים בהם השתתפה השרה לצידו של גדי, היא הכריזה בפני הקהל הגדול: "גדי, אם תלך לפוליטיקה מובטחים לך 5 מנדטים בכנסת."

אם כן, גדי, פוליטיקה?

"לא, הכנסת לא בראש שלי. בעתיד, אם אראה שאני יכול לקדם את הנושא הזה שכל כך חשוב לי - ריקודי העם, על פי פעילות לצידו של חבר כנסת, אז איך אומרים, 'דין התנועה' - הכול אפשרי."

שעת ערב מאוחרת. גדי, לאחר יום סוחט וראיון ארוך, רווי אמוציות, מתפנה סוף סוף אל ביתו שברמת אילן, לבילוי עם "הדבר הכי טוב שקרה לי" - שיעור שחייה עם בנו אביתר בן השנה.

גילוי נאות: אני, כותב הכתבה, רוקד בדבקות בחוגים של גדי ביטון מדי שבוע. אוהב את רוב ריקודיו, אך חלק מהם אינם לטעמי. כרוקד מן השורה אני מתרשם מגישתו האנושית ורגישותו למאווייו של צאן מרעיתו המגוון והנאמן.

אמצעי התקשורת מתחילים למצוא עניין בריקודי עם.

מתקיים כל שנה מחנה קיץ עם 400 רוקדים מאירופה, זה מפעל עצום.

לכל ההרקדות בחו"ל יש אפקט ציוני ממדרגה ראשונה. אני רואה בזה ממש שליחות ציונית חשובה ביותר. אלפי אנשים במשך השנים, חווים את תרבות ישראל דרך הרגליים והזמר העברי. הם נעשים אוהבי ישראל ואפילו היו כאלה שעשו עלייה בעקבות חשיפה זו. הם נחשפים למוסיקה שלנו שהיא מן הסתם מעניינת יותר ממוסיקות של ארצות אחרות בגלל הגיוון הרב שיש לנו. לדעתי זוהי ההסברה הטובה ביותר שיש לנו בארצות העולם.

בלוס אנג'לס עשו סמינר שכולו ריקודים שלי. זו הייתה גאווה גדולה. כן, מסתבר שגם שם, בחו"ל הם זקוקים להתחדשות והיחשפות למשהו אחר, שונה. אנחנו מספקים להם את זה, בגדול."

משהו אחר, גדי. מה דעתך על ארגון המרקידים?

"זהו מיומו הראשון ארגון כושל ואני כולל בזה גם את תקופתי כיו"ר. עם כל הצניעות, בתקופת כהונתי כיו"ר הארגון עשיתי דברים שמאפשרים לו לשרוד עד היום. בערך ב-2007, קיבלתי ארגון עם 30 מרקידים רשומים שמשלמים. תוך זמן קצר הבאתי אותו ל-600 חברים משלמים. יזמתי והתחלתי את תהליך הפיכת הארגון לעמותה משפטית רשומה, אך עד היום, בגלל תככים פנימיים, התהליך לא הושלם. הסדרתי את רישום הריקודים וחובת שמירת הזכויות של כל מחבר על הריקוד שלו. הקמתי את וועדות

הארגון. הקמתי את אתר הארגון. עם זאת אני לא חושב שהצלחתי ליישם את היעדים שהצבתי לעצמי בארגון. לארגון אין כיום נכסים להציע לחבריו (מלבד רישום ריקודים), זו לא המתכונת הרצויה."

אז איפה הכשלים, ומה הפתרון בעצם?

"הארגון הזה כן חשוב ויכול לסייע בנושא הזה בארץ. הבעיה היא ההרכב הפרסונאלי - חברי המזכירות והיו"ר. כיום מתוך 10 חברי מזכירות רק אחד

"לא, הכנסת לא בראש שלי עכשיו. בעתיד, אם אראה שאני יכול לקדם את הנושא הזה שכל כך חשוב לי - ריקודי העם, על ידי פעילות בוועדה חשובה תרבותית את פוליטית... - הכל אפשרי"

נורית הירש מוסיקאית, מלחינה וזמרת

פסטיבל כרמיאל 2015 הקדיש את מופע הפתיחה לנורית הירש. המופע המרגש והאהבה הגדולה שעטפה את נורית לאורך כל הפסטיבל, היו מתנה נפלאה עבורה. אנו מביאים כאן את עיקר פועלה וציוני הדרך החשובים בחייה. מאחלים לנורית הירש עוד שנים רבות של יצירה פורה.

נורית הירש

צילם: אלכס הובר
תמונות מפסטיבל
צילם: אלכס הובר

לביאה פישר, דוברת עיריית כרמיאל

היום יום שלישי, י"ב באב שנת תשע"ה
28 בחודש יולי שנת 2015

התכנסנו כאן על מנת להעניק תואר
**יקירת פסטיבל
מחול כרמיאל**

ליוצרת המוזיקאית והמלחינה
נורית הירש

נורית הירש חיברה למעלה מאלף שש מאות לחנים עבור מיטב המשרדים והפזמונאים בישראל, שירים המהווים את סימני הדרך של המהות והחוויה התרבותית הישראלית.
לתוך כך משתלבת הנושית של נורית בפסטיבל מחול כרמיאל, בו היא לוקחת חלק שנים רבות, כיוצרת וכשופטת בתחרויות המחול.
רבים מהשירים שנורית הלחינה, מהווים בסיס ללהקות המחול המופיעות בפסטיבל לאורך השנים ומשיכו כן גם בפסטיבלים הבאים.
כחוקרה והערכה רבה לפועלה, אנו מעניקים לנורית הירש את התואר, **"יקירת פסטיבל מחול כרמיאל"**
בכבוד ובברכה
עדי אלדר
ראש העיר כרמיאל

יקירת הפסטיבל - נורית הירש

נורית זכתה גם בפרסים ראשונים בפסטיבלים בארץ: "אהבתה של תרזה דימון", "בדרך חזרה", "ברבאבא", "הדרך אל הכפר", "חלקת אלוהים", "לא נעצור" ועוד רבים אחרים.

נורית הלחינה מוסיקת רקע ל-14 סרטים, ביניהם: "השוטר אזולאי", "לופו מלך הכביש", "כץ וקרסו", "מאחורי הסורגים", "הבחור של שוליי". הלחינה, תזמרה וניצחה על המחזמר "סלאח שבת" של **אפרים קישון** שהוצג בתיאטרון הלאומי "הבימה".

כתבה מוסיקה להצגות וסדרות טלוויזיה: "קרובים קרובים", "פרפר נחמד", "חג ליי", "הבית של פיסטוק", "הזמיר

נורית הירש, ילידת תל אביב, בוגרת תיכון עירוני א' והאקדמיה על שם רובין במגמת פסנתר. למדה פסנתר אצל **אלכסנדר בוך**, קומפוזיציה אצל **מרדכי סתר**, **יחזקאל בראון** ו**יצחק סדאי**, תזמור אצל **נעם שריף** וניצוח אצל **לסלו רוט**. ניגנה מוסיקה קאמרית בכיתתו של **עזן פרטוש** ולמדה קלרינט אצל **יעקב ברנע** מהפילהרמונית. מגיל צעיר התפרנסה מלווי זמרי האופרה הישראלית, נגינת פסנתר בסטודיו לבלט ושעורים פרטיים בתיאוריה וסולפג'. הייתה הפסנתרנית של תיאטרון "החמאם" ביפו, פסנתרנית הבית של תיאטרון "הבימה" ופסנתרנית מלווה של רביעיית מועדון התיאטרון. שרתה בלהקת גייסות השריון ובמקביל למדה ג'ז אצל **צבי קרן**.

המשיכה את לימודיה באוניברסיטת קליפורניה בלוס אנג'לס במקצועות: מוסיקה לסרטים, מוסיקה בת זמננו ומוסיקה אלקטרונית. כמו כן למדה בניו יורק קומפוזיציה אצל המלחין **דלוג'ויו**.

הלחינה למעלה מ-1600 שירים, ביניהם: "עושה שלום במרומי", "בשנה הבאה", "פרח הלילה", "בן יפה נולד", "כבר אחרי חצות", "בפרדס ליד השוקת", "ללכת שבי אחרייך", "בלדה לשוטר אזולאי", "תני לי יד", "אח יא ראב", "חשמל בכפות ידיך", "בואי לאילת", "רק בישראל", "אי שם", "אבניבי", "נחמה", "בוא בשלום", "הבית ליד המסילה", "אתה לי ארץ", "רק בינתיים", "חלקת אלוהים", "זמר שכזה", "מלאך מסולם יעקב", "ושוב איתכם" ו"מקהלה עליזה".
נורית ייצגה את ישראל בפסטיבלים רבים בעולם כמלחינה, מתזמרת ומנצחת. בשנת 1973 זכה שירה "אי שם" במקום הרביעי בתחרות האירוויזיון בלוקסמבורג בתזמורה וניצוחה. בשנת 1978 זכה שירה "אבניבי" במקום הראשון בתחרות האירוויזיון בפריז - גם הפעם בתזמורה וניצוחה. כמו כן זכתה נורית הירש בפרסים ובמקומות ראשונים בפסטיבלים בינלאומיים: ביון, יפן, צ'ילה, פורטוגל, מלטה, ברזיל, יוגוסלביה, אירלנד.

ביולי 2000 הופיעה בבואנוס איירס עם ביתה, זמרת האופרה **רות רוזנפלד**, איתה גם הופיעה בסדרת קונצרטים בקזחסטן וקירגיסטן אליהן הוזמנו על ידי משרד החוץ בספטמבר 2000.

בנובמבר 2003 יצאה **נורית הירש** למסע הופעות ברחבי ארצות הברית בפני הקהילות השונות.

באוקטובר 2004 יצאה נורית לביקור במחנות ההשמדה בפולין, ונתנה קונצרט משיריה בקרקוב בפני משלחות של אלף תלמידים ומורים מישראל.

בדצמבר 2004 הופיעה נורית עם אהוד מנור במופע משיריה המשותפים בפני צבור "אמונה". בעקבות הצלחת המופע הוזמנו השניים להופיע בפני כנסת ישראל בט"ו באב 2005.

ביולי 2005 נתנה נורית הירש קונצרט נוסף משיריה בהיכל התרבות בתל אביב. באותו שבוע, במלאת שנה לפטירתה של המשוררת והמלחינה נעמי שמר, התבקשה נורית הירש להופיע ולהנחות מופע מיוחד לזכרה בירושלים.

בנובמבר 2005 יצאה נורית למסע הופעות בדרום אמריקה: בצ'ילה, ארגנטינה וברזיל שם הופיעה בפני הקהילות היהודיות.

בדצמבר 2006 יצאה נורית למסע הופעות בדרום אמריקה: מקסיקו, גאוטמלה וארה"ב.

באוגוסט 2008 הופיעה נורית כנציגת משרד החוץ ביריד הספרים הבינלאומי בטורינו, איטליה.

נורית הירש הגישה מופעי מחווה מיוחדים בבית אביחי בירושלים למיטב היוצרים: **משה וילנסקי**, **נעמי שמר**, **יאיר רוזנבלום** ו**אהוד מנור**. כמו כן הגישה שם מופעים מיוחדים כמו "זיכרונות מבית סבא" ו"מלאך מסולם יעקב" עם החזן **ישראל רנד**.

ב-2007 הוציאה נורית ספר ילדים חדש בשם "מקהלה עליזה" והיא מופיעה ברחבי הארץ בפני גני הילדים.

ב-2008 הוציאה נורית בשיתוף משרד החינוך ערכה לימודית בשם "שרים מורשת" שהפכה למפעל חיים והיא מופיעה ברחבי הארץ בפני תלמידי בתי הספר וההורים. עד עתה הופיעה נורית ב-360 בתי ספר יסודיים ברחבי הארץ. כמו כן מופיעה נורית עם שיריה בערבי זמר, אירועים וטקסים. בפברואר 2011 יצאה נורית למסע הופעות התנדבות בקהילות היהודיות בארה"ב עלפי הזמנת הארגון היהודי

מארץ סין", "דלת הקסמים", "קרוסלה", "דיג דיג דוג", "פים פם פה", "סופי ומופי", "במבוני אין כמוני", "אימי הגנרלית", "ייסורי אפרים", "בנים גידלתי ורוממתי" ועוד. במרוצת השנים יצרה **נורית הירש** רפרטואר חדש לילדים - כמה מאות שירי ילדים שהפכו לנכס צאן ברזל בגנים ובבתי הספר.

שיריה פורסמו במלל ובתווים בשישה ספרים: "חמישים להיטים", "ללכת שבי אחרייך", "רק בינתיים", "דיג דיג דוג", "מקהלה עליזה", "שרים מורשת" וכן הופיעו שלושה-עשר אוספים משיריה על גבי תקליטורים.

רבים משיריה של **נורית הירש** היו לריקודי עם אותם רוקדים בחוגים בארץ ומחוצה לה. בנוסף להלחנה, נורית מקדישה חלק ניכר מזמנה להופעות וקונצרטים משיריה בארץ וברחבי העולם.

בפברואר 2000 התקיים מופע משיריה בהיכל התרבות בתל אביב עם התזמורת הפילהרמונית הישראלית בהנחייתה ונגינתה.

העולמי Limud וכמו כן בפני הקהילה הישראלית בלוס אנג'לס.

משנת 2010 מופיעה נורית בתכנית משותפת עם להקת חיל החינוך והנוער של צה"ל בפני חיילים וקצינים.

בספטמבר 2013 יצא ביוזמתה ספר משיריו של המלחין **יאיר רוזנבלום** ז"ל ובדצמבר שנה זו הנחתה לכבודו ערב מיוחד בהשתתפות מיטב אמני ישראל במרכז עינב בתל אביב. גם פעילות זו נעשתה בהתנדבות ובאהבה. אירוע זה תועד ע"י הטלביזיה הישראלית וגלי צה"ל.

בספטמבר 2014 הופיעה נורית בהתנדבות בפני הקהילות היהודיות בקלוז ובקרשט, רומניה.

ביום העצמאות תשע"ד - 2015 התבקשה להלחין לטקס הדלקת המשואות את "שירת דבורה" - הביצוע המיוחד של היצירה זכה להוקרה והערכה רבה בארץ ובעולם על ידי מיטב המוסיקאים.

לצד משוררים ותיקים כחיים נחמן ביאליק, נתן אלתרמן, לאה גולדברג, המשוררת רחל, המשוררת זלדה, תרצה אתר, דליה רביקוביץ חיים חפר ואהוד מנור,

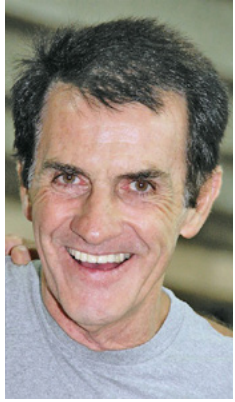
משתפת נורית פעולה עם טובי היוצרים, ביניהם: יורם טהרלב, רחל שפירא, לאה נאור, דודו ברק ושמרית אור. בנוסף לכל הפרסים שקיבלה נורית הידש בארץ ובעולם על השתתפות וזכייה בפסטיבלים ותחרויות קיבלה נורית את הפרסים הבאים: פרס אקו"ם, פרס כינור דוד, פרס אשת המופת מטעם "ליונס ישראל" יחד עם פרופ' צבי

שפירד והשופט **מישאל חשין**, פרס מפעל חיים מטעם "אוניברסיטת בר-אילן", פרס מפעל חיים בזמר העברי מטעם פסטיבל ימי הזמר בחולון, פרס רוזנבלום על מפעל חיים בתחום אמנויות הבמה מטעם עיריית תל אביב, אות הוקרה מיוחד מטעם המרכז העולמי של בני ברית - ירושלים, אות "יקירת העיר" תל אביב.

נערי בים ביתו

מרקו בן שמעון

בארה"ב. משנת 1989 עד 1997, עבד בהוראת חינוך גופני וריקודי עם ישראלים בבתי ספר יהודיים בטורונטו בקנדה והדריך ב"מחנות" וסדנאות לריקודי עם בארה"ב. בשנת 1997 חזר לישראל להוראת החינוך הגופני וחוגי ריקודי עם, בבתי ספר בירושלים ולימד שם עד יציאתו לפנסיה לפני כשנה. כתובתו: רח' דניאל 2 פרדס חנה 37042. טלפונים: נייד 050-5759867, בית 04-6376614

על הריקוד הוא מספר

כבר משמיעה ראשונה, לפני שנים רבות, התאהבתי בשיר ותמיד רציתי לחבר לו ריקוד, אך הנושא שלשמו חובר השיר - הצוללת "דקר" שנעלמה וטבעה באופן מסתורי בשנת 1968 ובתוכה 69 חיילי צ.ה.ל, ריגש אותי מאד ומנע ממני לעשות כך. לפני כשש שנים חיברתי בכ"ז את הריקוד, אך לא פרסמתי אותו מאותה סיבה. לפני כשנה החלטתי שאולי דרך הריקוד והפצתו אתרום גם להפצת הסיפור המרגש אודות הצוללת, ויצרתי קשר עם יו"ר עמותת חללי חיל הים לשעבר, מר **עומרי פז**, העוסק בהנצחת זכרם כבר שנים רבות, וזה נתן את ברכתו, וכך אכן עשיתי. התחלתי להפיץ את הריקוד ולאחרונה הוא נראה בהרקדות רבות. בתקווה שירקד עוד שנים ארוכות. יהי זכרם של חללי הצוללת ברוך!

מחליפים מקום בצעדת ואלס החל בימין. הבת עוברת מתחת לידיים האחוזות, הבן עובר מאחוריה. מסיימים פנים בכ"ש כשהבן במעגל החיצוני. 5-8 כמו 1-4 (מתחילים בכ"ש ומסיימים פא"פ) קטע 2: עמידת פא"פ, אחיזת שתי ידיים פרושות לצדדים: 1 שלוש העברות משקל החל בשמאל שמאלה. 2 שיכול בימין מאחורי שמאל; פתיחה בשמאל שמאלה; שיכול בימין לפני שמאל. 3 פתיחה בשמאל שמאלה; שיכול בימין לפני שמאל תוך פניה קלה נכ"ש (ידיים חיצוניות מורמות עם השיכול כשער); דריכה בשמאל במקום. 4 בנות: 3/4 סיבוב שמאלה ולאחור על ק"מ תחת יד ימין של הבן המלווה בצעדת ואלס לאחור (מסיימים פנים נכ"ש).

חלק ב': עמידה רגילה, פנים נכ"ש, אחיזה רגילה: 1 צעדת ואלס לפנים ובאלכסון שמאלה (ואלס פתוח).

מרקו בן שמעון נולד באלג'יר בתאריך 1.10.1947 ובגיל שנתיים עלה ארצה היישר לצפת, כאן למד בבי"ס יסודי ובתיכון.

בשנת 1966 התגייס לצה"ל ובסיום שירותי הצבאי עבר קורס מדריכי גדנ"ע ונשלח על ידי משרד החינוך לעבוד בקרית שמונה בבי"ס תיכון "דנציגר", כמדריך גדנ"ע לארבע שנים. בשנת 1973 עד 1976 למד תואר ראשון בהוראת חינוך גופני ב"מכון וינגייט", ועם סיום הלימודים, ב-1976, חזר לקריית שמונה כמורה לחינוך גופני. בשנים 1977-78 רקד ריקודי עם ישראלים בחוגים של **ספי אביב** בקיבוצי האזור, ובלהקת המחול של קריית שמונה תחת שרביטו של חברו היקר, **סעדיה עמישי**. בתחילת שנות השמונים חיבר את הריקוד הראשון "גן השיקמים". הריקוד התקבל באהבה רבה ואהבה זו נתנה לו דחיפה לחבר ריקודים נוספים כמו "נעמה", "ליל סתיו", "לך ועליך" ועוד ועוד.

ב-1979 סיים בהצטיינות את קורס המדריכים לריקודי עם בטבריה והחל להדריך בגליל באזור קריית שמונה. בשנת 1981 עבר לגור בירושלים, וכאן המשיך לעסוק בחינוך גופני וריקודי עם. בשנת 1985, במסגרת "שבתון", השלים לימודי תואר שני בחינוך וחינוך גופני באוניברסיטת בוסטון

נערי בים ביתו

לחן: משה וילנסקי

מילים: מירה מאיר

צורת הקבוצה: זוגות במעגל

משקל: 3/4 (בריטום - כל ספירה מייצגת תיבה)

מבנה הריקוד: בית אחד, שלושה חלקים

רשומים צעדי הבן. הבת מבצעת במנוגד.

חלק א': עמידה רגילה, פנים נכ"ש, אחיזה רגילה: קטע 1

- 1 צעדת ואלס לפנים ובאלכסון שמאלה (ואלס פתוח) ובסופה פונים פא"פ.
- 2 עוזבים ידיים. פסיעה בימין לאחור; סגירה בשמאל על יד ימין פסיעה בימין לפנים אל בת הזוג.
- 3 סיבוב שמאלה בשמאל בשלושה צעדים בהתקדמות לפנים.
- 4 באחיזת יד ימין של הבן עם יד שמאל של הבת:

- 2 (עוזבים ידיים) בנות: סיבוב שמאלה ובמקום בשלושה צעדים. בנים: ואלס במקום בימין, תוך שהוא כורך את הבת בימינו.
- 3 עמידה קשקשית, אחיזת מותן, יד ימין של הבת חופשייה, שמאליות אחוזות מלפנים: חצי סיבוב של הזוג שמאלה בצעדת ואלס החל בשמאל (מסיימים פנים בכ"ש)
- 4 בנות: רבע פניה ימינה והחוצה אל מעגל חיצוני. מתחת יד שמאל של הבן בצעדת ואלס החל בשמאל, בנים: שלושה צעדים במקום החל בימין תוך פנייה שמאלה אל הבת. מסיימים פא"פ, בנים עם הגב למ"מ.
- 5 אחיזת שתי ידיים פרושות לצדדים. פתיחה בשמאל שמאלה, שיוף בימין שמאלה, שיכול בימין לפני שמאל בדרך כפופה.
- 6 פסיעה בשמאל במקום מאחור, פתיחה בימין ימינה, שיכול בשמאל לפני ימין.
- 7-8 כמו 5-6 לימין החל ברגל ימין (הבת שמאלה החל בשמאל)
- 9-10 עוזבים ידיים. התקדמות במעגל קטן בנפרד בשתי צעדות ואלס (בנים למ"מ החל בשמאל וחוזר למקומו, הבת מתחילה בימין אל ח"מ, וחוזרת למקומה)
- 11-12 אחיזת ואלס סגורה, 3/4 סיבוב בשתי צעדות ואלס (מסיימים על קמ, בנים עם הפנים נכ"ש, בנות עם הגב נכ"ש)

- 8 בנות: סיבוב לאחור בשלוש ספירות החל בשמאל. בנים: מסובב את הבת בצעדת ואלס בימין.
- 9-11 בנים עם הפנים בכ"ש, בנות עם הגב בכ"ש: כמו 1-3 בחלק ג'.
- 12 בנים: צעדת ואלס במקום בימין. בנות: 1/2 סיבוב שמאל במקום תחת יד שמאל של הבן.
- 13 שני בני הזוג עם הפנים בכ"ש, יד ימין של הבת חופשייה, בנים אוחזים את כתף שמאל של הבת עם יד ימין שלהם, ידיים שמאליות של בני הזוג אחוזות בגובה כתף: צעדת ואלס לפנים בשמאל ובסופה פונה הבן ימינה תוך יציאה למעגל החיצוני, הבת פונה שמאלה כשהיא עוברת למעגל הפנימי ומסיימים פא"פ כגב הבת למ"מ.
- 14 עוזבים ידיים ימיניות. פסיעה בימין לאחור; סגירה בשמאל ליד ימין; פסיעה בימין לפנים.
- 15 יד ימין של שני בני הזוג על מותן שמאל של בן הזוג, ידיים שמאליות אחוזות מעל הראש, מתקרבים זה אל זה ועושים חצי סיבוב ביחד בכ"ש בשלושה צעדים החל בשמאל (בת בימין)
- 16 פונים נכ"ש תוך צעדת ואלס לאחור החל בימין ועוברים לעמידה רגילה ואחיזה רגילה לתחילת הריקוד.

**"...החלטתי
שאוילי דרך
הריקוד והפצתו
אתרום גם
להפצת הסיפור
המרגש..."**

נערי בים ביתו

נערי ירד לים, בשמחה ירד.
הבטיח להביא משם אלמוגים בצבע דם,
אך ליבי חרד... חרד...

נערי כתב מים, בשמחה כתב,
"עוד תראי, אביא לך גם חוט פנינים מקצף ים"
אך לבי נקף... נקף...

נערי בים ביתו, רק שחפים ליוו אותו,
רק שחפים על פני הים מבינים שפתו.
השחפים קולם נדם, נערי ירד בים.
נערי ירד בים.

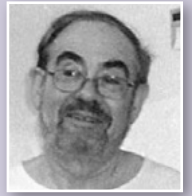
נערי אהב הים, בשמחה אהב,
"עוד תראי, לשנינו שם בית יהיה וגן"
רק ליבי כאב... כאב...

נערי לא שב מים, נערי לא שב,
אלמוגים בצבע דם, חוט פנינים מקצף ים,
איפה הוא עכשיו... עכשיו...

נערי בים ביתו...

חלק ג': בנים עם הפנים נכ"ש, בנות עם הגב נכ"ש:

- 1 כפות ידיים ימניות של בני הזוג נושקות זו לזו על הצעד הראשון בספירה: בנים: צעדת כפיפה לפנים בשמאל; כפיפה בשמאל לפנים. בנות: צעד לאחור בימין, צעד בשמאל ליד ימין, צעד בימין לפנים באחיזת ידיים שמאליות: בנים ואלס במקום בימין. הבנות סיבוב שמאל במקום תחת היד האחוזה.
- 2
- 3 כמו 1 בחלק ג'.
- 4 כמו 2 בחלק ג' ומסיימים פא"פ כשהבן עם הגב למ"מ.
- 5-6 אחיזת שתי ידיים פרושות לצדדים: פתיחה בשמאל שמאלה; שיכול בימין מאחורי שמאל; פתיחה בשמאל שמאלה; שיכול בימין לפני שמאל; שתי העברות משקל החל בשמאל שמאלה ועוזבים אחיזת ידיים (בנים עוזבים את שמאל, בנות עוזבות את ימין).
- 7 בנות: 3/4 סיבוב שמאלה בשלושה צעדים החל בימין מתחת לידו השמאלית של הבן (בנות מסתובבות מתחת יד ימין שלהן). מסיימים כשהבנות עם הגב בכ"ש. בנים: מסובב את הבת בצעדת ואלס בשמאל ומסיימים עם הפנים בכ"ש.

ד"ר חיים קאופמן
מאנגלית:
טאצ'ו הילמן
ונחמה הילמן,
עריכה: יוסי אבוהב
צילומים:
מגניגר - באדיבות
אלכס הובר ועליזה רוזן;
אישיות - באדיבות יובל
אליגור;
מחנה 80 - באדיבות
יוסי אבוהב;
שורשים - באדיבות
חיים קאופמן.

תמר אליגור ז"ל

מחווה לאחת מחלוצי מחול העם הישראלי

וולף. תמר מרדה וציירה מסרים שליליים על קירות הבית נגד המשפחה המארכת. אך היא התאקלמה די מהר במשק הבית היציב, שהעניק סביבה יהודית חמה למרות נטייתם לאידאולוגיה שמאלית. חוויה זאת תרמה לבניית זהותה כפי שהיא הסבירה: "היתה לי מש-פחה חדשה - משפחה אומנת. זו היתה משפחה מסורתית ואווירת השבת היתה מיוחדת, אווירה שלא שוכחים. זה היה הבית שגדלתי בו, שם עוצבה האישיות שלי." (http://www.rokdim.co.il/madrichim/d_madrich.asp?madrichId=216)

תמר בצעירותה 1948

אישיותה של תמר, הנטיות האידאולוגיות שלה ופעילותה הושפעו על ידי אמה, כפי שבנה יובל מעיד: "תמר גדלה בבית עם אימא יקית. האימא שלה עלתה לארץ בגלל האידאולוגיה הציונית. אימא ינקה מילדותה את החשיבות של מימוש האידאולוגיה שלה בפועל בבחינת: 'לא צריך רק לדבר צריך לעשות'. אצל תמר האידאולוגיה והעשייה היו משולבים כל הזמן ולא ניתן לנתק אותם אחד מהשני."

התנסויות ראשונות במחול

המפגש הראשון של תמר עם עולם הריקוד העממי כילדה היה בזמן ביקור של אימה אצל חברתה הקרובה **גורית קדמן**. מחשיפה ראשונית זאת פתחה תמר יחסים הדוקים עם גורית לכל אורך חייה. בגיל תשע החלה תמר ללמוד ריקוד אצל **ירדנה כהן**, בסטודיו החיפאי שלה. ירדנה לימדה תנועה שנבעה מאופי הארץ ותושביה הערבים, התימנים וקבוצות אתניות שמוצאם במזרח התיכון. תמר למדה בלט אבל נשארה מוקסמת מהלימוד והיצירתיות של ירדנה איתה פתחה יחסי רעות עמוקים. בגיל 14, בעת לימודיה בבית הספר הריאלי, היתה פעילה בתנועת השומר הצעיר, ובמסגרת זו הגיעה לתפקידי הנהגה. היא השתתפה במקהלה ובארגון של להקת מחול. הרקע המוסיקלי שלה סייע לה למזג את עולמות הריקוד והמוזיקה. תמר החלה להדריך ריקודי עם בתקופה זאת

ב10 בנובמבר 2013, איבד עולם מחול העם הישראלי את אחת מחלוצות וחשובי היוצרים של ריקודים בישראל, **תמר אליגור** ז"ל. שישה שבועות לפני פטירתה צוין יום הולדתה ה-89 בכינוס החודשי "עונג שבת" בקיבוץ גניגר. תמר לא יכלה להשתתף באירוע עקב מחלה אך מי שהיה נוכח היה בנה **יובל**, שהשתתף בערב שהוקדש לאמו. רבים מן היוצרים הותיקים אוהבי ריקודי העם של פעם, הגיעו לחלוק כבוד לתמר. **אלי רונן**, חבר שעבד במחיצתה בארגון המדריכים לריקודי עם מסר לוח כבוד לבנה, המשבח את תרומתה לריקוד העם הישראלי. **יואב סידי** ולהקה מקיבוץ רמת יוחנן הופיעו בריקודיה כאשר כל הקהל מצטרף.

<https://www.youtube.com/watch?v=2IprYFgcYmI>

תמר בצעירותה

תמר עלתה ארצה ברחם אמה **פרידה** שעלתה מגרמניה עם בנה ובתה. תמר נולדה בתל אביב ב-4 בספטמבר 1924. הוריה התגרשו עוד בגרמניה ואביה, **אריך וולטר שטרנברג**, עלה לארץ לאחר מכן. האב המשיך לקיים יחסים קרובים עם בני משפחתו לאורך חייו. אריך, מוסיקאי ומלחין, היה אחד ממייסדי התזמורת הפילהרמונית הישראלית. אמה, פרידה, היתה בעלת תואר דוקטור בפילוסופיה וכימיה. תמר גדלה בבית אינטלקטואלי בסביבה אמנותית וכבר בגיל צעיר למדה מוסיקה, נגינה בכינור וריקוד. ב-1925 עברה המשפחה לנהלל. פרידה עבדה כמורה בנהלל ומשה דיין התגורר בשכונת נמנה עם תלמידיה. כאשר היתה בת שבע וחצי העתיקה המשפחה את מגוריה לחיפה בעקבות עבודתה של אמה במוסד "אהבה", בית ספר ופנימייה לילדי עולים חדשים מגרמניה ביסודה של ויצ"ו. תמר למדה ב"אהבה" שנה אחת. מאחר שדיברה עברית היה לתמר קושי להתאים עצמה למוסד של דוברי גרמנית. היא "ברחה" לנהלל, שם התגורר אחיה. האימא החזירה אותה לחיפה שם עברו להתגורר אצל משפחת

תמר בפסטיבל דליה, 1968

תרצה הודס ושאוּלי רוזנפלד. אליהו גמליאל השתתף כנגן חליל.

מקיבוצניקית לפלמ"חניקית

לאחר סיום לימודיה בסמינר הקיבוצים ב-1945, המשיכה תמר בכיוון האידיאולוגי והציוני, והצטרפה לקיבוץ להבות הבשן, שם התגוררה כשנה וחצי. בזמן הזה הספיקה לארגן את להקת המחול של הקיבוץ ואת המקהלה.

ב-1946 היא עזבה את הקיבוץ ועבדה כמגיהה בעיתון על המשמר ושמשה כמזכירה של מפלגת "פועלי ציון שמאל". בתפקידה כמזכירת המפלגה יישמה תמר את האידיאולוגיה שלה וניצלה את כישוריה למשך נוער לתנועה דרך המוסיקה והריקוד. כאן היא פגשה את בעלה לעתיד **מישקה** שהיה נגן אקורדיון.

תמר ומישקה נישאו 30 במרץ 1948. כעבור מספר ימים הצטרפו לחטיבת הנגב של הפלמ"ח. היה זה יישום טבעי של האידיאולוגיה הציונית שלה. הזוג הטרי נצטוו להקים במסגרת הפלמ"ח צוות הווי שהתפרסם כשלישית הנגב והופיע ביישובי הדרום. מישקה ניגן באקורדיון לשירה בציבור ותמר לימדה ריקודי עם: "הרמוניקה", "הבו לנו יין", "הורה שריד", "קומה אחא", "מים מים" ועוד.

הזוג הצעיר מצא עצמו באמצע מלחמת העצמאות ליד עזה. תמר שימשה כאחות ומישקה כצלף. כינו אותן "הצלף מנירים" על מעשיו בלוחמה בקיבוץ נירים בקרב נגד הפלישה המצרית. תמר היתה בחודש החמישי בהריונה כאשר הרכב בו נסעה עלה על מוקש. בנס ניצלה. הילד שנולד, הראשון מבין שלושת בניה, נקרא **ניר**, על שם הקיבוץ. מישקה גם בחר בשם משפחה חדש, "אליגור", שמבטא את פועלו במלחמה. לאחר המלחמה, בשנת 1949, עבר הזוג לתל אביב.

ומהר מאד זכתה לכינוי מלכת המחול של תנועת הנוער. היא לימדה את ריקודי החלוצים כגון קראקוביאק, צ'רקסיה, פולקה וגורדוניה, כאשר היא מלווה במפוחית פה.

פיתוח עצמאות וקריירה

בית הספר הריאלי הרשה לתלמידיה להצטרף רק לתנועת הצופים ובכיתה י"א התגלה להנהלה כי תמר חברה בשומר הצעיר. ביטוי העצמאות והדביקות לאידיאולוגיה הביאו לסילוקה מבית הספר הריאלי, שם אביה המאמץ וולף שימש כמנהל. כתוצאה מכך אמה והיא עזבו את בית משפחת וולף. היא סיימה תיכון במכינה של סמינר הקיבוצים בתל אביב. תמר ניצלה את ההזדמנות הזאת לעיצוב דרכה בתחומי המוזיקה וריקודי העם.

לאחר סיום תיכון ב-1942 המשיכה תמר ללמוד מוזיקה במשך שנתיים בסמינר הקיבוצים. כאשר שמעה **שגורית קדמן** מארגנת את פסטיבל ריקודי העם הראשון בקיבוץ דליה בשבועות 1944, היא נסעה לדליה בתקווה שתזמן להופיע כרקדנית. זה לא קרה, אך צפתה משך שלושה ימים בחזרות ובמופעים. תמר נסחפה בהתלהבות שנבעה מלידתה של תנועת מחולות העם, בה הביעו רקדנים, מוסיקאים וכוריאוגרפים (ביניהם **זאב חבצלת**, **שרה לוי תנאי** ו**רבקה שטורמן**) את קשרם האמיץ לארצם ותרבותם. הכירו בכשרון, במוטיבציה וביכולת שלה, והיא נבחרה כאחת מ-40 המשתתפים בקורס הראשון למדריכים שאורגן על ידי **גורית קדמן**. הקורס התקיים משך תשעה ימים בפסח 1945 בסמינר הקיבוצים בתל אביב, בחסות המרכז לחינוך ותרבות של ההסתדרות.

במהלך הקורס נוצרו השיטה והמינוח של הדרכת ריקודי עם, שהפכו למרכיב מרכזי בקריירה שלה. כל משתתף נתבקש ללמד ריקוד ונבחנו ביכולת ההדרכה. המורים והשופטים כללו את **זאב חבצלת**, **ירדנה כהן**, **גורית קדמן**, **גרטרוד קראוס**, **שרה לוי-תנאי**, **רחל נדב** ו**רבקה שטורמן**. נלמדו עשרים ריקודי עם הכוללים את "אל גינת אגוז", "הר וכר", "הורה אגדתי", "מחול עובדיה", "שרלה" ואחרים. נכללו רק שלושה ריקודי עמים, המצביע על הרצון המודע להציג ריקודים תוצרת הארץ. חבריה של תמר לקורס כללו את המרקידיים העתידיים **אילה גורן-קדמן**, **דני דסה**,

תמר אליגור, דצמבר 1961

תמר אליגור בלהקה בפסטיבל דליה, 1951

תחילת הקריירה כמורה ומדריכה לריקודי-עם

הקריירה המקצועית של תמר החלה כמורה למוסיקה במוסד לנוער עבריין בעכו, לשם עברה המשפחה ב-1950. שנה לאחר מכן, תמר החלה להדריך ריקודי עם וללמד מוסיקה בפנימייה של עליית הנוער באזור עפולה. כאן נפגשה לראשונה בנער כשרוני, אחד מתלמידיה, **יוסי אבוהב**, שעלה זה מקרוב מתורכיה בגיל 12. מאחר ומשפחתו של יוסי נשארה עדיין בתורכיה, תמר הפכה לאימא מאמצת ויוסי היה לבן טיפוחיה. היה זה תחילתו של קשר ארוך ועמוק בין תמר ויוסי שהתפתח לחברות אמיצה.

ב-1952 תמר ומישקה עברו לביתם החדש במושב בית יצחק, שם התגוררה כל חייה. בנה יובל מסביר: "גם המעבר לכפר ביטא את חשיבות האידיאולוגיה בחייה. כאשר בן גוריון קרא לעבור מן העיר אל הכפר היו תמר ומישקה נחושים לעבור ולעסוק בחקלאות במושב וכך עשו."

תמר לימדה ריקודי-עם באזור עמק חפר והקימה להקה של הנוער העובד בנתניה. תמר היתה מאד מוערכת ומבוקשת כמדריכה. הרקע העשיר שלה במוזיקה ובמחול אפשר לה ללמד בד בבד שירים וריקודים, צירוף שאפיין אותה תמיד.

במקביל לפועלה בתחום הריקוד, לימדה תמר מוסיקה במסגרת הבית. בהמשך היתה מעורבת בנושאי מוסיקה באזור מגוריה ומונתה לתפקיד מנהלת הקונסרבטוריון האזורי של עמק חפר, שכלל אחראית על החינוך המוסיקאלי של ישובי האזור.

תמר עם בניה יובל וניר, בעלה מישקה ואמה פרידה, 1953

ב-1953 עבר **יוסי אבוהב** לכפר הנוער "הדסים" כתלמיד. המורה למוסיקה בהדסים היה המלחין **גיל אלדמע**. במקביל גיל ליווה באקורדיון שעורי ריקודי עם וחזרות להקת מחול בסניף הנוער העובד בנתניה בהדרכתה של תמר. יוסי הצטרף עם גיל לשעורים ולחזרות של הלהקה. בהמשך תמר וגיל שיתפו פעולה ליצירת מוסיקה וריקוד למופעים.

תמר כיוצרת ריקודי עם

בשנות החמישים החלה תמר ליצור ריקודי עם בעצמה. הריקוד הראשון היה "עדרים", ריקוד זוגות חניני שהוצג ב-1955 לפי מוסיקה של מתתיהו שלם. באותה שנה היא יצרה ריקוד נוסף, "פצח בזמר" לפי שיר של **שלם**. ב-1956, שיתוף הפעולה עם **גיל אלדמע** הוליד ריקוד נוסף "זמר איכרים", ריקוד שורות המבטא בתנועות הגוף החדות את הקציר, ריקוד שמרבים לכלול בערבי נוסטלגיה. שיר נוסף של גיל אלדמע, "כי תנעם" ריקוד זוגות רומנטי, הוצג בסביבות 1957, נכלל אף הוא בחוגי נוסטלגיה. תמר נזקקה לבן זוג ביצירת אחיזת הידיים לריקוד. ב-2:00 בבוקר העירה את **יוסי אבוהב** ששהה באותו לילה בביתה, ולאחר שסיימה את ההדגמה והכל היה ברור, היא שלחה אותו חזרה לישון. על פי יוסי, זה קרה בשנת 1954, זמן לא רב לאחר שגיל **אלדמע** כתב את המוזיקה. הפער בתאריכים לריקוד יכול להיות בגלל פיגור מרגע שתמר יצרה את הריקוד עד שהובא לקהילת ריקודי עם. פערים כאלה בשנת היצירה, עשויים לחול גם על חלק של ריקודים אחרים של תמר.

ב-1958 יצרה את "קלו רגליים", ריקוד המשלב בין זוגות ומעגל, לפי מוסיקה של **יוסי ספיבק**, וכן ריקוד נוסף למוסיקה של **נעמי שמר**, "חג עשור" המציין עשור להקמת המדינה. שני ריקודים אלה נכללים ברפרטואר של ריקודי נוסטלגיה. תמר המשיכה ליצור ריקודים בין השנים 1960 ועד 1976, ביניהם "המעמרים" ריקוד זוגות 1960, "צחקי" זוגות (לחילופי בני זוג) 1962, "מחול דליה" מעגל 1964, "צליל וצעד" זוגות 1964 ו"מחול החרב" ריקוד שורות 1976.

תמר ויוסי אבוהב במחנה 80, 1963

ב-1976 הייתה תמר ממייסדיו של ארגון המדריכים לריקודי עם ונבחרה ליושבת ראש הארגון בשמונה שנותיו הראשונות.

בקיבוצים. בין בוגרי הקורס המצטיינים צבי **טאצ'ו הילמן** ו**משה תלם**. בהמשך, הקורס הועבר לבסיס הנחל במחנה 80. יוסי המשיך בפרויקט זה עד 1969. ב-1963 ארגן יוסי את אולפן המדריכים לריקודי עם בבאר שבע. כאשר נקרא לשירות מילואים הוא ביקש מתמר למלא את מקומו.

עבודה משותפת עם גורית קדמן

אחרי שחרורה מן הצבא ב-1949, נוצר שיתוף פעולה של תמר עם **גורית קדמן**. גורית ארגנה קורסים לריקודי עם עבור הצבא. אחד מן הקורסים היה בנח"ל במחנה 80 ליד פרדס חנה. תמר חברה לגורית ול**רבקה שטורמן** להדרכת קורס מרוכז בן שמונה ימים עבור חיילים וחיילות הנח"ל. אחד מן החיילים האלה היה **בנצי תירם** שטעם לראשונה ריקודים כמו "הורה שריד", "דודי לי" ו"אתי מלבנון".

בנוסף לשיתוף הפעולה עם גורית באולפנים, תמר עבדה עם גורית בצורה הדוקה בדרכים רבות. נאמר שהיא יד ימינה של גורית. שיתוף הפעולה היה טבעי מאחר ושניהם אמצו גישה אידיאולוגית דומה בנושא ריקוד העם. לדברי **יוסי אבוהב**, "תמר היתה דומה מאד לגורית בהקפדה על דיוק ושלמות בגישה החינוכית. גורית ותמר האמינו כי הן עוסקות ביצירה של ריקודי עם למען כל האומה. שתיהן התנגדו בחריפות למדריכים שניסו להכניס ריקודים של עמים אחרים, שלא לדבר על ריקודים סלונים. למורים אלה

פסטיבל עמק חפר, 1957. בשורה ראשונה: גורית קדמן, תרצה הודס, ייג'ו אנבר (חליל), גיל אלדמע (אקורדיאון). שורה שנייה: יוסי אבוהב (חליל), שאולי רוזנפלד, ניר אלמגור וזאב חבצלת

מכל מקום, הריקודים שהיא יצרה בשנות ה-50, הם אלה הידועים, הנפוצים והנרקדים.

עבור תמר, יצירת ריקודי עם, היתה עוד דרך לממש את האידיאולוגיה שלה. יובל מספר: "גם את טיפוח ריקודי העם ראתה תמר כחלק מהאידיאולוגיה הציונית והחברתית לבניית תרבות הקשורה למקורות, המחזקת פעילות קבוצתית (לתת ידיים בלי הירארכיות ובלי העדפות אחרות)."

אולפן למדריכים לריקודי עם

ב-1959 **גורית קדמן** הזמינה את תמר לאולפן למדריכים לריקודי עם בחיפה. האולפן התקיים בחסות המדור לריקודי עם בניהולה של **תרצה הודס**, במסגרת המרכז לתרבות ולחינוך של ההסתדרות. גורית העבירה לאחריותה את פרק תורת ההדרכה באולפן. הנושא הפך למומחיותה משך שנים. היא נסעה לכל אולפן כולל אולפנים באזורים רחוקים בצפון כטבריה, קריית שמונה, עפולה, ראש פינה ועוד. היא גם שמשה מדריכה אורחת באולפן בתל אביב, ובוחנת. תמר היתה אחראית לחינוך, למבחנים, והענקת תעודות במשך 40 שנה לשני דורות של יוצרים ומדריכים שכללו את **יוסי אבוהב**, **ספי אביב**, **משה אורון**, **אבי אמסלם**, **דני בנשלום**, **מרקו בן שמעון**, **שמוליק גוב-ארי**, **חנן דדון**, **ינקלה דקל**, **משה טווילי**, **יגאל טריקי**, **אייל לוי**, **רינה מאיר**, **ירון מישר**, **יואב סידי**, **סעדיה עמישי**, **יהודה עמנואל**, **עליזה רוזן**, **אלי רוזן**, **אמנון שאולי**, **שמעון שוקר**, ורבים אחרים. דרך בוגרי האולפנים שטפחה, השפעתה של תמר הגיעה לכל מקום. ב-1957 **יוסי אבוהב** קיבל על עצמו את האחראיות לקורס שנערך פעמיים בשנה לגרעיני הנח"ל. יוסי הרחיב את הקורס מחמישה לעשרה ימים והזמין את תמר ללמד עם **גורית קדמן** ו**מרגלית עובד**. כל גרעין שלח שני נציגים, חייל וחיילת לקורס המחול, מתוך כוונה שיחזרו ליחידותיהם ויפיצו את ריקודי העם הישראליים

רוקדת בבית פעילי ההסתדרות

"המרקידה הלאומית" - פרס נמר, 2001, (ידיעות אחרונות)

יקירת ארגון המדריכים, 1999

למשפחה היו שני בנים בערך בגילם של ילדיה, לכן היא טבעי למשפחת אליגור לעזור לעולים החדשים להיקלט. ב-1973 תמר יצאה למספר חדשים לדרום אפריקה. היא הוזמנה על ידי תלמידה לשעבר **אליעזר גלבוץ** ששימש כשליח בקייפטאון. במסגרת אחריותה היה תכנון חגיגת יובל 25 למדינת ישראל. פעם נוספת ניתנה הזדמנות לתמר לממש את הציונות.

ארגון המדריכים לריקודי עם

ב-1976 היתה תמר ממייסדיו של ארגון המדריכים לריקודי עם ונבחרה ליושבת ראש הארגון בשמונה שנותיו הראשונות. שבע עשרה שנה נוספות שמשה כחברת מזכירות הארגון. הארגון בסיועה היה למרכיב מרכזי בתנועת ריקודי

היו חילוקי דעות קשים עם תמר מאחר ולא היו מוכנים להיכנע לתכתובי אמונתה!"

תמר היתה מומחית ביצירת המינוח והרישום של ריקודי העם. ליכולת לנתח ולתאר ריקוד באמצעות מילים היתה חשיבות מיוחדת עבורה. יחד עם גורית, היא עבדה עם האקדמיה ללשון העברית להגדיר מונחים מתאימים. למשל המילה "שכול" הוצע במקום הביטוי "הצלבה" בגלל קונוטציה שלילית עם ה"צלוב".

תמר עבדה עם גורית בשימור הריקודים והמוסיקה האתנית שהביאו קהילות של עולים חדשים על ידי ארגון פסטיבלים שהציגו את המורשת התרבותית העשירה לקהל הרחב. למרות שבפסטיבל דליה ב-1944 היתה תמר רק צופה, גורית השתמשה בכישרונה בפסטיבלים של דליה שהתקיימו ב-1947, 1951, 1958 ו-1968. הניסיון שרכשה בעבודה עם גורית סייעו לה בארגון הכנסים שבאו אחרי דליה, בצמח, עמק חפר, גבר עם ובכרמיאל.

מעורבות עם ילדים ונוער

לאורך השנים היתה תמר מעורבת בפעילות עם ילדים ונוער. בשנות החמישים הדריכה ריקוד לבני נוער, מכתות ט' עד י"ב במסגרת עליית הנוער כחלק מתכנית לפיתוח מנהיגות תרבותית בפנימיות בכל רחבי הארץ. יובל בנה התלווה אליה בקורסים אלה. יובל מתלוצץ: אימא היתה בלי חוש התמצאות ולכן כל פעם הלכה לאיבוד, אז היא לקחה את הבן הקטן שלה שיוביל אותה למקום הנכון." בביתה בבית יצחק לימדה תמר נגינה בחליל לדורות של ילדים מכתה ב' עד כיתה ד'. היא כמובן הבטיחה שילדיה יקבלו חינוך מוסיקלי מעולה על ידי מיטב המורים. ניר למד כינור וכמוהו עופר, בנה הצעיר, יובל למד נגינה בחליל צד. כאשר הוקמה תזמורת בבית יצחק, רוב משתתפיה היו תלמידיה של תמר.

בתקופת קטיף הפירות בבית יצחק, תמר גייסה את הילדים לעסוק בקטיף של גויאבה, פקאן, אפרסמון ועוד. זו היתה דרכה להנחיל לילדים משמעות של אחריות והחשיבות של תרומה לקהילה.

נתינה וציונות

דאגתה של תמר לילדים התבטאה כאשר שמשה משפחה אומנת ובית חם לילדה צעירה שהגיעה מבית הרוס. היא טפלה בילדה מבלי לקבל סיוע כספי במשך שלוש שנים. לאורך חייה עשתה תמר מאמצים רבים לסייע לנצרכים. למשל, קידמה התמסדות של קבוצות תמיכה לאנשים עם מוגבלויות, כולל קבוצה של עוורים בנתניה. טבע הנתינה של תמר והאידיאולוגיה הציונית התבטאו גם בעזרה בקליטת משפחה דרום אפריקאית בבית יצחק.

גורית ותמר
האמינו כי הן
עוסקות ביצירה
של ריקודי
עם למען
כל האומה.
שתיהן התנגדו
בחריפות
למדריכים
שניסו להכניס
ריקודים של
עמים אחרים

היוצרים והמוסיקה. בתקופתה התרחבה הארגון והצטרפו מדריכים בעלי ידע ואיכויות.

שוב תמר מצאה הזדמנות לביטוי עקרונותיה כפי שמס-ביר יובל: "המחויבות לאידיאולוגיה החברתית והצינונית באה גם לכדי ביטוי בפעילותה בארגון. במלחמתה להקים את הארגון תחת המסגרת החברתית של ההסתדרות וגם בעוולותיה השונות כדי לקדם את השוויון ואת הפעילות עבור המדריכים העובדים."

תמר היתה רגישה לאפשרות של ניגודים בין הארגון לבין המדור לריקודי עם שפעל במסגרת המרכז לתרבות ולחינוך. תמר המשיכה ללמד באולפן שהיה תחת חסות המדור. כאשר בנה יובל התמנה למנהל המרכז לתרבות ולחינוך ב-1986, היא היתה גאה מאד, אבל נזרה שהמינוי לא ישפיע על עבודתה ואחריותה בארגון ובאולפן, וביחסיה עם המדור.

אלי רונן אשר היה מזכיר הארגון בשנים ששמשה כיושב ראש וגם לאחר מכן, מסכם פרטים לגבי תרומותיה ואישיותה המיוחדת.

1. עם הקמת הארגון תמר תיעדה את כל חברי הארגון על גבי כרטיסיות לכל מדריך. המשיכה ברישום החברים והמעקב עד 1998.
2. תמר הייתה בין המובילים והיוזמים להסכם שכר בין הארגון לבין הרשויות (עירויות, מועצות מקומיות וכו')
3. תמר טיפלה ברישום צעדי הריקודים לאולפנים ולהשתלמויות.

הקפידה מאוד על הדיוק ברישום הצעדים ואף טרחה להיפגש עם היוצרים לשם כך. (מנסיוני האישי, תמר טרחה והגיעה אלי הביתה בכדי לרשום את הצעדים לריקוד "שובך יונים")

4. תמר אירגנה השתלמויות משותפות עם המדור. ההשתלמויות כללו תכנים בנושאים שונים הקשורים למדריכים כגון: הסכמי עבודה, שכר, התקשרויות למקומות עבודה, זכויות המדריכים, ואתיקה.
5. תמר ניחנה באופי אישי שמאוד אהבה לעזור.

פרישה

תמר פרשה לגמלאות באופן רשמי בשנת 1991, והיא בת 68, מתפקידה כמנהלת הקונסרבטוריון האזורי של עמק חפר, שם עבדה כ-11 שנה. אך היא נשארה מעורבת בפעילות האולפן בשנות ה-90. כמתנדבת תמר המשיכה בפעילותה בארגון המדריכים בתפקידים שונים עד 1998. היא סיימה את חברותה במזכירות בשנת 2001. ביום הולדתה ה-80, ב-2004 עמותת "רעים" בשיתוף

ינקלה לוי, תמר, יואב סידי ועליזה רוזן רוקדים "זמר איכרים" בגניגר, 2006

רוקדת "כי תנעם" עם יונתן גבאי בגניגר, 2006

אלי רונן עבד לצידה של תמר בארגון המדריכים בגניגר, 2006

מלמדת "כי תנעם" עם יונתן גבאי, יואב סידי, עליזה רוזן ויאיר בינו בגניגר, 2006

העם. היא הפעילה את הארגון כאיגוד מקצועי במסגרת ההסתדרות המייצג את האינטרסים של המדריכים. בתקופת פעילותה רבת השנים, עצבה תמר ארגון שפועל ברמה גבוהה של מקצוענות וסטנדרטים אתיים. בין חידושיה נכללה שיטה לארגון רישום ריקודים ומסירת מידע על

באר שבע 1981: תמר ויוסי אבוהב מברכים את גורית על זכייתה בפרס ישראל "דווקא אצאה לי במחול" היה הסלוגן של גורית כשחליטה לקיים את פסטיבל דליה 1944, שלהי מלחה"ע ה-II

"שורשים 2005" בניו יורק (מימין): יענקל'ה לוי, רות גודמן, דני עוזיאל, תמר אליגור, ד"ר חיים קאופמן

רוקדת עם יענקל'ה לוי ב"שישי נוסטלגיה" בניגור 2011

אירגון המדריכים לריקודי עם ערך לתמר מסיבה גדולה של חברים ומשפחה באולם בית העם של בית יצחק והעניק לה כרטיס טיסה לניו יורק לביקור אצל בנה ניר שהיה חולה מאד.

חזרה להוראה בניו יורק

תמר שהתה אצל בנה ניר ב-2005 כשישה חודשים. היא הוזמנה לסדנא בעריכת החוג של ריקודי דור ראשון שהתקיים במנהטן, מקום בו לימדה עוד קודם ב-1994. בזמן הזה תמר לימדה את "עדרים", "כי תנעם", "חג עשור", "קלו רגליים" ו"זמר איכרים". הסדנא זכתה להצלחה גדולה והיא הוזמנה שוב לחזור על ריקודיה שבוע ימים לאחר מכן במרתון עם קהל רב. שבוע אחר כך חל יום ירושלים, והמפגש האחרון של העונה בחוג. באירוע זה תמר לימדה ריקודים שהתייחסו לירושלים והתאחדה שנית עם בוגרי האולפן ניצחי **פולט ומרטי ריין** (האבא הגאה של **ינאי ריין** המדריך לעתיד).

השיא של פעילותה בריקודי עם בארצות הברית היה בסמינר השנתי בן ארבע ימים של "שורשים" בניו יורק בסוף אוגוסט ב-2005. **ינקלה לוי ודני עוזיאל** לקחו חלק אף הם. באי הסמינר, שלא הכירו קודם את ריקודיה היפים, הוקסמו מיכולתה כמדריכה, מהחן המיוחד ומאישיותה הנדיבה של בת ה-80. ההדרכה ב"שורשים" היתה סיום

הולם לקריירה ארוכה ופורייה שאופיינה על ידי מסירות, נתינה ודבקות בעקרונותיה האידיאולוגיים.

הכרת תודה

אנשים רבים תרמו מידע ותובנות חשובים למחווה זה לתמר אליגור. אני מבקש להודות במיוחד ל**יוסי אבוהב, יובל אליגור, אלי רונן ויואב סידי** על הזמן והעזרה שהקדישו לפרויקט זה שכלל זכרונות ומידע ארכיוני. אחרים שהושיטו עזרה הם **אילה גורן-קדמן, ינקלה לוי ואביבה אורי**, אשר ראינה את תמר והוסיפה חלק מן המידע שנכלל במאמר זה:

[http://www.rokdim.co.il/madrachim/d_madrich.](http://www.rokdim.co.il/madrachim/d_madrich.asp?madrichId=216)

[asp?madrichId=216](http://www.rokdim.co.il/madrachim/d_madrich.asp?madrichId=216)

החוויות של אלכס

אלכס הובר מתעד במצלמתו את האירועים החשובים של ריקודי העם

קורס לריקודי עם למדריכים ורוקדים מחו"ל בכרמיאל

הגענו! ישיבה על לוח זמנים ועל תוכנית

הקורס בהנהלתו של **דני בנשלוס** (ישראל) ועוזרת לו **רות סלאן** (ארה"ב) התקיים השנה בפעם ה-14. הקורס נמשך 10 ימים, מתחיל שבוע לפני הפסטיבל בכרמיאל ומסתיים עם סיום הפסטיבל.

שושנה הובר הייתה הראשונה שנרשמה לקורס הראשון. **אלכס**, בעלה, הוא הצלם הרשמי של הקורס מזה כמה שנים והתמונות שלו במדור הקבוע שלנו כאן. במהלך הקורס חווים המשתתפים מפגשים והדרכות עם טובי מחברי הריקודים בארץ, רוקדים בהרקדות גדולות במשך השבוע ובסוף שבוע לוקחים חלק במרתון הגדול של **רפי זיו** ובהשתלמות המדריכים שלפני הפסטיבל, עם **שלמה ממון**. בסוף הקורס מקבל כל משתתף תעודה להדרכה בארצו, סט של מוסיקה וצילומים בהפקת "רוקדים" של כל הריקודים שנלמדו ואת המגזין "רוקדים-נרקודה".

משתתפי הקורס יכולים, לבחירתם, להצטרף ל"ארגון המדריכים בארץ ובעולם" וכך להמשיך לשמור על קשר עם הנעשה בארץ. בנוסף לשעות הריקוד הרבות, מבקרים המשתתפים באתרי תיירות חשובים בארץ. את הקורס חוו כבר מאות בוגרים מכל העולם (חלקם באו פעם שנייה שלישיית ויותר) שהיו לשגרירים מצוינים של ישראל.

תמונת מחזור של הקורס למדריכי חול בפסטיבל המחולות 2015 משתתפים בקורס רוקדים 9-9 מדינות מסביב לעולם

אלכס הובר 0523366940 MOMENTS
כמדי שנה בתשעה באב יצאו המשתתפים ליום טיול בצפון פה הצתלמו על רקע כרמיאל ממצפור בבת ג'אן

הנג סינג מהונג קונג עם איילת וגי'די בפארק המחצבות של כרמיאל

מיקי הובר ודני בן שלום עוזרים למיקל - זקן הרוקדים בקורס - לטפס בעליה בסיוור בפארק המחצבות בכרמיאל

רקדניות מתלוננות על כאבי רגליים לאחר שבוע של ריקודים ברחבי הארץ

מאיר שם טוב מלמד רקוד זוגות בסדנה בכרמיאל

Alex's Experiences

Alex Huber documents important Israeli folk dance events with his camera

The Summer Course for Israeli Folk Dance Teachers and Dancers from Abroad at Karmiel

The Summer Course for Israeli Folk Dance Teachers and Dancers from Abroad at Karmiel, directed by **Dany Benshalom** (Israel) and assisted by **Ruthy Slann** (USA), was held for the 14th time this year. The course lasts 10 days, starting a week before the Karmiel Festival and ending at the conclusion of the festival. **Shoshana Huber** was the first to register in the first course. For several years, **Alex**, her husband, has been the official photographer for the course and his photos also appear here in our magazine's regular column.

During the course, participants experience meetings and training sessions with the best folk dance choreographers in the country, participate in large dance sessions during the week and, on the weekend, take part in the large marathon conducted by **Rafi Ziv** and in the instructors training course [histalmut] before the festival with **Shlomo Maman**. At the end of the course, each participant receives a teaching certificate for use in his country, the music and videos of all the dances taught produced by "Rokdim", and the magazine "Rokdim-Nirkoda". Course participants can choose to join the "Association of Folk Dance Instructors and Choreographers in Israel and Abroad" [<http://www.markid.co.il/>] so that they can continue to keep up with what is happening in Israel.

In addition to the many hours of dancing, participants visit important tourist sites in the country. The course has already been experienced by hundreds of alumni from around the world (some of them coming for the second time, third time or more) who have been excellent ambassadors for Israel.

מושיקו הלוי מקפיד מאד שחניכי הקורס ירקדו את ריקודי'ן בסגנון הנכון

דני בנשלוס מגיש ליחיאבנו ג'ומאא מלך הדבקה מתנה ממשתבי הקורס בחתונה של בנו של יחיא

איילת וגי'ודי מארה"ב נהנות מרקוד סוער ברחבת הרוקדים בחוף נירוונה בחיפה

שלמה ממון מלמד ממיטב ריקודיו בסדנה בהרצליה

רפי זיו מלהיב את הרוקדים עם הקפיצות שלו בסדנה בהרצליה

הרקדנים מהונג קונג בזמן שקיעה בחוף נירוונה בחיפה בחברת רוקדנים ישראלים

לכל אחד מהכורגרים המלמדים בקורס נתנת תעודת הוקרה מקורית CD עם כל הריקודים שנלמדו במשך הקורס

SUMMER COURSE

For foreign teachers and dancers of Israeli Folk Dance

ארגון המרקידים והכוריאוגרפים לריקודי עם בישראל ובתפוצות
Association of folk dance instructors & choreographers in Israel and abroad

Karmiel Course & Festival 2015

14th Year

July 20-31, 2015

Karmiel Dance Festival July 28-29-30, 2015

SUMMER COURSE

For Foreign Teachers and Dancers of Israeli Folk Dance

Festival General Director
Aharon Solomon

Artistic Director
Shlomo Maman

IFD Association Chairman
Avi Perez

A special 10 day course including:

- Workshops with Israel's finest choreographers.
- Teaching material – CD and DVD.
- One day of sightseeing.
- Joining several evening "Harkadot".
- Free entrance to all three main evening events at Karmiel Festival/Harkadot.
- Certificate of participation awarded.
- **Schedule is tentative and subject to change.**

Course, accommodation & fees:

- \$1,100 (\$1,000 for returning participants).
- Fees include: 7 day course and 3 festival days, half board accommodation and airport transfers.
- Registration must be accompanied by a \$250 deposit and sent by June 01, 2015
- By bank transfer: account name:"Amutat Festival"
To: Bank Hapoalim swift poalilit 12/747 Account # 504660
Address: Hagalil st. # 10, Karmiel 20100
- Or by special arrangement with Dany Benshalom
- Health Insurance is the responsibility of the participant.
- **A minimum of 25 participants is required for the course**

Please complete Registration Form and send back to:
dbenshalom@013.net.il

www.karmiefestival.co.il/index.php?lang=en

E-mail festival: info@karmiefestival.co.il

For more information

Contact:

Course Director:

Dany Benshalom

- Home:+972-4-6346851
- Mobile:+972-50-7296800
- E-mail:
dbenshalom@013.net.il
- Skype name:dbenshalom

Course Assistant Director:
Ruthy Slann

- Mobile:+1-864-650-2009
- E-mail: kibbutz@slann.com

Moments By Alex Huber

Summer Course Participants 2014

